עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ח:
ב [מיי' שם הל' ט]:
נט ג מיי' שם הל' ז:
ס ד מיי' שם הל' ה:
סא ה מיי' פ"ד מהל' עבודת יוה"כ הל' א ופ"ב מהל' כלי המקדש הל"ג:
סב ו מיי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל"ב:
סג ז טוש"ע א"ח סי' תריט סעיף א:
סד ח מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' ו:
סה ט י מיי' שם הל' י:

תנו רבנן [א]מותר הקטרת א] אחת לששים או לשבעים שנה היו מפטמין אותה לחצאין לפיכך יחיד שפיטם לחצאין חייב דברי רבן שמעון בן גמליאל שאמר ב] משום הסגן אבל שליש ורביע לא שמעתי וחכמים אומרים [ב]בכל יום מתקן במתכונתה והיה מכנים מסייע ליה לרבא [ג]דאמר רבא ג) (שמן המשחה) [ב]שפטמו לחצאין ג] חייב דכתיב [1]והקטרת אשר תעשה כל שתעשה והא אפשר ד] דעבדה פרס בשחרית ופרס בין הערבים ת"ר ה] [ג]היו מחזירין אותה למכתשת פעמים בשנה בימות החמה [ד]פזורה שלא תתעפש בימות הגשמים צבורה כדי שלא תפוג ריחה וכשהוא [ד]שוחק אומר ו] הדק היטב היטב הדק דברי אבא יוסי בן יוחנן ושלש מנין יתירין [ה]שמהן כ"ג מכנים מלא חפניו ביוה"כ ז] נותן אותה למכתשת בערב יוה"כ ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה כדתניא ה)[2]דקה מה ת"ל ח] והלא כבר נאמר [3]ושחקת ממנו הדק מה ת"ל דקה כדי שתהא דקה מן הדקה אמר מר כשהוא שוחק אומר היטב הדק היטב מסייע ליה לר' יוחנן ט] דאמר ר"י [ו]כשם שהדיבור רע ליין כך הדיבור יפה לבשמים א"ר יוחנן י] [ז]י"א סממנין נאמרו לו למשה בסיני אמר רב הונא מאי קראה [4]קח לך סמים תרי נטף ושחלת וחלבנה הא חמשה וסמים אחריני חמשה יא] הא עשרה ולבונה זכה חד הא חד סרי ואימא סמים כלל נטף ושחלת וחלבנה פרט סמים חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שקיטר ועולה וריחו נודף אף כל דבר שקיטר ועולה וריחו נודף וכ"ת א"כ לכתוב יב] קרא חד פרטא לאיי מיצרך צריכי דאי כתב נטף ה"א מין אילן אין אבל גידולי קרקע לא מש"ה כתב ושחלת ואי כתב ושחלת ה"א גידולי קרקע אין אבל מין אילן אימא לא משום הכי כתב נטף וחלבנה לגופיה אתא מפני שריחה רע א"כ יג] מקח לך נפקא ליה ואימא סמים בתראי תרין נינהו כסמים קדמאי יד] ז)א"כ נכתוב סמים סמים בהדי הדדי (א) וסוף נכתוב נטף ושחלת וחלבנה טו] דבי רבי ישמעאל תני סמים כלל נטף שחלת וחלבנה פרט סמים חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר שקיטר ועולה וריחו נודף טז] או אינו אלא כלל בכלל ראשון ופרט בפרט ראשון אמרת לאו הא אין לך עליך לדון בלשון אחרון אלא בלשון ראשון אמר מר או אינו אלא כלל בכלל ראשון ופרט בפרט ראשון אמרת לאו הא אין עליך לדון מאי קושיא הכי קא קשיא ליה יז] סמים בתראי תרי כי סמים קדמאי תרין הדר ושני כדשנין דא"כ נכתוב קרא סמים סמים נטף ושחלת וחלבנה ומאי פרט בפרט ראשון הכי קא קשיא ליה מיני אילנות ילפי מן נטף וגידולי קרקע ילפי משחלת ולילפי נמי מלבונה זכה (ב) יח] דאייתי בחד צד דניתי דבר שריחו נודף ועולה הדר ואע"פ שאין קוטר אמר א"כ נכתוב קרא ללבונה זכה במיצעי יט] ותילף מינה אי כתביה לבונה זכה במיצעי הויין תרי עשר אם כן נכתוב קרא כ] לבונה זכה במיצעי וחלבנה לבסוף ריש לקיש אמר מגופה מה לשון קטרת דבר שקוטר ועולה א"ר חנא בר בזנא א"ר שמעון חסידא [ז]כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטרת אביי אמר מהכא ח)[5]ואגודתו על ארץ יסדה: ת"ר [ח]הסך בשמן המשחה לבהמה וכלים פטור לעובדי כוכבים ולמתים פטור בשלמא בהמה וכלים דכתיב [6]על בשר אדם לא ייסך ובהמה וכלים לאו אדם הוא מתים נמי פטור דכיון דמית ליה מת מיקרי ולאו אדם אלא עובדי כוכבים אמאי פטור הא אדם כא] נינהו לאיי דכתיב [7]ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויין אדם והכתיב [8]ונפש אדם ששה עשר אלף א"ל ההוא לאפוקי בהמה והכתיב [9]ואני לא אחוס על נינוה כב] וגו' ההוא לאפוקי בהמה ואיבעית אימא כדקתני תנא קמיה דר"א כג] כל שישנו בסך ישנו בבל ייסך וכל שאינו בסך אינו בבל ייסך תניא אידך הסך בשמן המשחה לבהמה וכלים לעובדי כוכבים ומתים פטור למלכים ולכהנים כד] ר"מ מחייב ור' יהודה [ט]פוטר וכמה ט)יסוך ויהא חייב ר' מאיר אומר כל שהוא רבי יהודה אומר [י]כזית והאמר ר"י פטור כי פטר ר' יהודה גבי מלכים וכהנים גבי הדיוט מחייב כה] ר"מ ור' יהודה במאי פליגי א"ר יוסף בהא פליגי ר"מ סבר כו] על בשר אדם לא ייסך כתיב וכתיב [10]ואשר יתן ממנו על זר מה סיכה כל שהוא אף נתינה כל שהוא כז] ורבי יהודה סבר ילפינן נתינה דעל זר מנתינה דעלמא י)מה נתינה דעלמא כזית אף נתינה דעל זר כזית אבל סיכה למימשח מלכים וכהנים כח] דברי הכל כל שהוא וא"ר יוסף במאי פליגי רבי מאיר ורבי יהודה גבי מלכים וכהנים ר"מ סבר ואשר יתן ממנו על זר כתיב ומלך וכהן השתא כט] זרים נינהו ורבי יהודה סבר בעינן עד דאיכא זר מתחלתו ועד סופו ומלך וכהן מעיקרא לאו זרים הוו א"ר איקא בריה דרב אמי ל] ואזדו (ג) לטעמייהו דתניא בת

אחת (ד) **לששים או לשבעים שנה** גרסינן **היו מפטמין אותה לחצאין.** שלא היה צריך לפטם אלא חצי שיעור משום דמותר דששים או שבעים שנה סלקי לחצי שיעור הקטרת פעמים לששים פעמים לשבעים או סמוך להם לפי שאין כל החפניים שוות: **לשליש ורביע לא שמעתי.** לא] שהיו משהין המותר שמונים שנים או ק' שלא הוצרכו לפטם אלא שליש או רביע לב] ויחיד נמי שפיטם שליש או רביע פטור: **במתכונתה.** לישנא דקרא י). אם היה רוצה לפטם הקטרת דבר יום ביומו עושה הילכך יחיד שלא פיטם אלא מנה חייב: (ה) חצאין דרבא לאו דוקא אלא כל דראוי להקטיר לג]: (ו) **צבורה.** מפוזרה: **היטב הדק היטב.** הממונה אומר כן לשוחק: **דיבור רע ליין.** במסכת מנחות בפרק כל הקרבנות (דף פז.) זרק לד] הגיד ל) של שמרים הגזבר הקיש שהגזבר מקיש בקנה למוציא היין ורומז לו לה] ובלא דבור שרע (ז) הוא לנסכים ולא היה מדבר בפיו שהדבור רע ליין: **י"א סמנים.** ולעיל מ)חשבנו י"א צרי צפורן חלבנה ולבונה מר קציעה שבולת נרד כרכום הרי ח' קושט קנמון קילופה הרי י"א סממנים נאמרו לו למשה ולא ניקבו אלא ד' וכל י"א דבעי לו] ניתיב ובלבד שיהא קוטר ועולה כדדרשינן לקמן בכלל ופרט לז] כדברי ר' ישמעאל: **ואימא סמים כלל.** כלומר ממאי דקרא לחושבנא אתא דילמא למידרש כלל ופרט [וכלל] לחוד הוא דאתא ולא למנין י"א: **קוטר.** שמתמר ועולה כמקל ולא יפליג לכאן ולכאן: **מין אילן.** דהוא צרי: **לגופה אתא.** לאשמועינן דאע"ג דריחיה רע משוינן ליה לקטרת: **אם כן.** דבכלל ופרט וכלל לחוד בעי למידרשיה לא נכתוב קרא סמים אלא קח לך הוה משמע כלל אלא להכי נקט ברישא סמים וכתיב נמי קח לך למידרש כלל ופרט וכלל לקוטר ועולה כדלקמן ולמנין י"א: **דבי רבי ישמעאל.** נמי בעיא י"א מדקתני או אינו (ח) כו' וליכא למידרשיה אלא כדדריש ליה ובעי קוטר ועולה: **כלל בכלל ראשון.** כולה מפרש לקמיה: **ונילף נמי מלבונה כו'.** והיינו דפריך או אינו אלא פרט אחרון דהיינו לבונה. בפרט ראשון (ט) מייתי נמי דדמי ליה ולמעוטי דבר לח] [שאין] ריחו נודף ולא קוטר ועולה נאמרה לי(י) כשאר פרטי קמאי דמייתי מאי דדמי ליה: **אם כן.** דכשאר פרטי מייתי ליה נכתביה במיצעי בהדי שאר פרטי קמאי והיינו דקאמר(כ) לאו: וקפריך ליה הש"ס הא לאו תירוצא הוא דאי כתבה ללבונה בהדי שאר פרטי בין שני הכללות הויין תרי סרי כגון סמים ב' ונטף ושחלת וחלבנה ולבונה הרי ו' וסמים כנגדן הרי י"ב ולהכי לא כתבה בהדי פרט דלא תימא י"ב בעינן ולעולם גמר מיניה: **אם כן נכתביה במקום חלבנה.** דנשמע מיניה די"א הן ונשמע מיניה דאפילו אינו קוטר ועולה ונכתב חלבנה לבסוף דהא השתא מיהא לאו מידי גמרינן מיניה: **ואגודתו.** משמע שכולן ביחד אז על ארץ יסדה: **לאפוקי בהמה.** משום דכתיב בהמה בההוא ענייגא דלא סגי דלא קרי להו אדם: **כל שישנו בסך.** כל שהוא עובר כשהוא סך את עצמו או אחרים שמצוה שלא יסוך משמן המשחה לזר: **ישנו בבל ייסך.** מצווים אחרים עליו שלא לסוכו: **למלכים וכהנים.** גדולים לאחר שנמשחו: **מה סיכה כל שהוא.** דלא אשכחן שיעור בסיכה אף נתינה כל שהוא אף על גב דנתינה בעלמא כזית כדמפרש לקמן: **נתינה בעלמא כזית.** דגמרינן מנתינה דונתן לכהן את הקדש דכתיב ביה אכילה (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש וכל אכילה כזית: **מעיקרא לאו זרים הם.** דהא נמשחו מתחלה:

תוספות אחת לע"ב מפטמין לחצאין. דבכל שנה מפטמין ג' מנין יתירין הרי לע"ב שנים רי"ו מנין ומחצית שס"ח מנין קפ"ד נשארו ל"ב מנין יתירים ובכל שנה שס"ה ורביע יום הרי ע"ב רביעית יום הסיר אותם מל"ב מנין כי בכל יום נקטר מנה פרס בבקר ופרס בערב נשאר י"ד מנין חלקם לע"ב שנים למלא חפניו של כ"ג יגיע מלא חפניו לכל שנה קרוב לחומש מנה אבל לע' שנה לא היו יכולין לפטמו לחצאין שא"כ היו חסרים ו' מנה ולא היו יתירים אלא ח' מנים ולא היה מספיק למלוא חפניו: **המפטם** פרס שחרית. אמר ר' דהאי שיעורא פרס שחרית ופרס ערבית הלכה למ"מ הוא אם לא הקטירו אלא כזית שחרית וכזית ערבית יצא כדמשמע פרק השוחט: **הדק** היטב היטב הדק. הכי גמירי ליה שהבל קול מועיל יותר מבשתיקה: **מוקח** לך נפקא. אע"ג דהוי כלל (שאינו אלא פירוש) שאינו מפורש במה מדבר ואמרי' בפ"ק דזבחים דאין דנין אותו בכלל ופרט ומיהו כה"ג בפ"ק דקדושין גבי מרלע ולקחת כלל אע"ג דלקחת לא הוי כלל אלא פירוש: **כל** שישנו בסך. ותימה להאי לישנא בהמה וכלים נמי ליגמור מהכא ולערבינהו וליתנינהו ותרי זימני פטור פטור למה לי: **מלכים** וכהנים ד"ה בכל שהוא. דלא תימא כי היכי דמחייב ר' יהודה בהדיוט בפחות מכזית ה"נ בסיכת מלוה קמ"ל דסגי בכל שהוא:

תורה אור השלם

1. וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַייָ: שמות ל לז
2. וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: ויקרא טז יב
3. וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: שמות ל לו
4. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: שמות ל לד
5. הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ הַקֹּרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ יְיָ שְׁמוֹ: עמוס ט ו
6. עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם: שמות ל לב
7. וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל לד לא
8. וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף וּמִכְסָם לַייָ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים נָפֶשׁ: במדבר לא מ
9. וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה: יונה ד יא
10. אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זָר וְנִכְרַת מֵעַמָּיו: שמות ל לג

מוסף רש"י

והלא כבר נאמר. בשל כל ימות השנה ושחקת ממנה הדק (יומא מה.). **שאין בה מפושעי ישראל.** שמצריכן הכתוב בהרצאתן להיותן באגודה אחת (מגילה כה.).

שיטה מקובצת

א] עי' בחדושין: ב] שאמר ר' שמעון משום בן הסגן: ג] לחצאין פטורה שנאמ' ובמתכונתה לא תעשו כו' אבל לחצאין עשו קטורת שפטמו לחצאין חייב: ד] עי' בחדושין: ה] ת"ר קטרת היו: ו] אומר היטב הדק הדק היטב דברי: ז] ביוה"כ נותנין אותה למכתשת מערב יוה"כ ושוחקן אות ב' נמחק: ח] והלא כבר נאמר ושחקת ממנו הדק בקטרת של כל השנה: ט] י] עי' בחדושין: יא] חמשה ס"א וחמשה קדמאי הא אות ו' נמחק: יב] יג] יד] טו] עי' בחדושין: טז] ליה כי היכא דקשיא לן אימא סמים: יז] זכה דאפי' בחד תיבת דאייתי נמחק: יח] במיצעי ונילף מינה אות ת' נמחק: יט] קרא ללבונה זכה: כ] נינהו לאיי. ס"א ולא כתיב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרוין אדם ואין עובדי כוכבים קרוין אדם והכתיב: כא] נינוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה (משנים) [משתים] עשרה ריבוא אדם ההוא נמי לאפוקי: כב] כל שישנו בסך. בין עצמו בין אחרים דהיינו ישראל: ישנו בבל ייסך. אחרים עוברים עליו כשהן סכין אותו אבל הסך את העובד כוכבים ובהמה פטור. הרא"ש ז"ל: כג] ר"מ מחייב. והא דפטור בעובד כוכבים משום דאינו בסך דהא ר"מ הוא דאמר בפ' ד' מיתות ב"ד [דף נט ע"א] אפי' עכו"ם עוסק בתורה שהוא ככה"ג דכתיב אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא מחלקינן בין אדם להאדם. הרא"ש ז"ל: כה] מחייב אמר מר ר"מ אומר כל שהוא ר' יהודה אומר כו' במאי פליגי תיבות ר' מאיר ור' יהודה נמחק: כו] סבר. עי' תוס' מנחות (דף סא): כז] עי' בחדושין: כח] דברי הכל כל שהוא. גליון ולא לימא לדברי ר' יהודה כמו להדיוט בעי כזית ה"ה למלכים ע"כ גליון: כט] עי' בחדושין: ל] ואזדו לטעמייהו. דר"מ אית ליה דנקראת זרה בקל טפי מבר פלוגתא כמו הכא. תוס': לא] שיהו משהין המותר כו' שלא יצטרכו. תיבת הוצרכו נמחק: [illegible] שמעתי ויחיד: לג] להקטיר ביום הס"ד: לד] זרק הגיר של: לה] לו שרע תיבות ובלא דבור נמחק: לו] דבעי ניתי ובלבד [illegible] רט בדבי ר' ישמעאל אות כ' ר' נמחק: לח] שאין ריחו נודף כו' ועולה כפרטי קמאי תיבות נאמרה לי' כשאר נמחק:

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' שבועות י: ד"ה מותר], ב) [לעיל ה. ע"ש], ג) ל"ל קטורת, ד) ירושלמי יומא פ"ד, ה) [מנחות פ. ע"ש], ו) [ויקרא מה.], ז) ע' בכבה"ר פירושו, ח) [מנחות כז.], ט) ג"ל יתן וע' בב"ש מ"ש בזה, י) [ע' תוס' פסחים לב: ד"ה ואין נתינה פחות משוה פרוטה שהניחו בתימה אבל לפמ"ש תוס' גיטין כ. ד"ה דלמא וכו' יתיישב היטב וע"ע במנחות ס. תוס' ד"ה מי בעינן ותוס' ב"מ מז. ד"ה קונים], כ) [שמות ל], ל) [ג"ל הגיד], מ) [ע"ע], נ) ג"ל לי', ס) בס"א דקאמרת.

הגהות הב"ח

(א) גמ' סמים סמים בהדי הדדי ובתר הכי נכתוב נטף: (ב) שם ולילפי נמי מלבונה זכה דאפי' בחד צד: (ג) שם ואזדו לטעמייהו. דתנן, נ"ב משנה היא בתרומות פ"ו: (ד) רש"י ד"ה אחת לש', נ"ב יש ספרים דגרסי אחת לע' ועיין בתוס' פ"ק דשבועות דף י': (ה) ד"ה במתכונתה וכו' חייב הס"ד ואח"כ מ"ה לחצאין חלאין דרבא: (ו) ד"ה בדורה מפוזרת הס"ד ואח"כ מ"ה הדק היטב היטב הדק הממונה: (ז) ד"ה דבור וכו' ובלא דבור שרע הוא. נ"ב כך הוא רומז לו שיין זה טוב רע לנסכים: (ח) ד"ה דבי רבי ישמעאל וכו' אינו כו' הס"ד ואח"כ מ"ה הא אין עליך לדון כו' וליכא למדרשיה: (ט) ד"ה ונילף וכו' אינו וכו' ומיירי נמי דדמי ליה ולרבות דבר שאין וכו' כשאר נאמר כצ"ל ותיבת לי נמחק:

גליון הש"ס

גמ' מה נתינה. ע' פסחים לג ע"ב תד"ה ואין:

רבינו גרשום

מצטרף דם נחש ובשרו אע"ג דאינה משמנה שרצים מצטרף: מאי קמ"ל. רבינא היינו היקשא דמה לי שרץ ובשרו מה לי נחש ובשרו: אצטריך דרבינא ואיצטריך היקשא סד"א שרץ הוא דאיתרבי לטומאה דכתיבה וזה לכם הטמא הואיל ומצטרף לטומאה מצטרף לאכילה אבל נחש דלא דאיתרבי לטומאה דלא מטמא קמ"ל היקשא כו': שלש כריתות בדם. למה אחת בפרשה צו את אהרן ושנים בפרשה אחרי מות: אין לי. עיקר דם קדשים שהנפש יוצא בו שכן מכפר כדכתיב כי הדם בנפש יכפר: דם חולין ודם התמצית מנין. ת"ל כל דם דם חולין דהכא לאו דוקא נסיב ליה דבדם חולין בפ"ש אשכחן כרת דכתיב אשר יצוד וגו' אלא ואחד לדם כסוי הדם חיה ועוף בין לר' יהודה ובין לרבנן: חמש לאוין. הכתובים בדם לא דחוקת עולם ולאו דכל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו ושלשה בפרשת אחרי מות אחד לאדם ואחד לדם האוכל דם חולין כו' לדם הנפש שיוצא מן האברים כשחותכין אותן (אחר) [קודם] שחיטה דהוי אבר מן החי ועוד יש בו ארבעה לאוין בדם והן לדרשה באין אחד ואליהם תאמר איש איש וגו' אתי להזהיר בני ישראל קטנים על הגדולים שיפרישום מדם ורק את דמו לא תאכלו דבכור מוקמינן בבכורות מאי דמו חלבו דפסולי המוקדשין: ולא תאכל הנפש עם הבשר אתי למיסר דם מן החי דם הקזה שהנשמה יוצאה בו. ולא תאכלנו על הארץ תשפכנו אתי לבשר בחלב כדאמר בפ' כל הבשר האוכל מעשר שני אלו ג' מינין בחוץ דגן ותירוש ויצהר לוקה ג' משום דכתיב לא תוכל לאכל בשעריך וגו': אי מן ההוא. ואכלת הוה אמינא הני מילי בעשה הוא עובר דהיינו לאו הבא מכלל עשה עשה: א)ועדיין. אמאי לקי לאו שבכללות הוא ולאו לחלק: א"כ דמשום לאו שבכללות גרידא נימא קרא לא תוכל לאכלם שכבר הזכירן: לחם קלי וכרמל. קודם העומר: דקלי איתיה בעיניה. דלא נטחן ולא נתערב במים ומלח: דקלי נתרבה אצל מנחות. אביב קלוי באש גרש כרמל האי כרמל היינו רך ומל כדמתרגם פירוכן רכיכן: כרמל לא נתרבה אצל מנחות דהאי כרמל דלא תאכלו היינו יבש לגמרי כדמתרגם לחם וקלי ופירוכן ולא כתב ביה רכיכן: מה לכרמל שלא נשתנה מברייתו. כלל שלא נתחרך ולא נטחן: מה לקלי וכרמל. שכן איתנהון בעיניהון דלא נטחן ולא נתערבו במים ומלח: אמר לך ר' יצחק. קלי מייתר דלא נכתוב קלי ואי פרכת דכרמל דלא נשתנה מברייתו אפי' ע"י חירוך לחם יוכיח: הלכך קלי מייתר. לחייב מלקות אמאי כתביה קלי במיצעי בין לחם לכרמל הכי קאמר לחם כי קלי נתחייב כרמל כי קלי נתחייב לחייב על כל אחת: שהרי פיגול במחשב לאוכלו חוץ לזמנו אחד מגופי תורה ולא למדו הכתוב לכרת אלא מג"ש דיליף עון מנותר עון מנותר נאמר כאן בנותר ואוכליו עונו ישא והאי פגול דהכא חוץ למקומו הוא דהא כתיב ביה הכא לא יחשב ונאמר להלן בפגול עונה תשא מה להלן בנותר כרת דכתיב ואוכליו וגו'

א) ע"כ שייך לדף ד ע"ב

[א]בת כהן שנישאת לישראל ואכלה בתרומה משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש ומיתתה בשריפה ניסת לאחד מן הפסולין משלמת קרן [א] וחומש ומיתתה בחנק דברי ר"מ וחכמים אומרים [א]אחת זו ואחת זו משלמת [ב]הקרן ואינה משלמת החומש ומיתתה בשריפה אמר רב יוסף מחלוקת בנתינת שמן המשחה ובשינויי דשנינן [ג] אבל נתינה דעלמא דברי הכל כזית גופא תני תנא קמיה דר' אלעזר כל שישנו בסך ישנו בבל [ד] ייסך וכל שאינו בסך אינו בבל ייסך א"ל שפיר קאמרת לא ייסך כתיב וקרי ביה לא יסיך [ה] תני רב חנניה קמיה דרבא [ו]מנין לכהן גדול [ב]שנטל משמן המשחה שעל ראשו ונתן על בני מעיו מנין [ז] שהוא חייב שנאמר [1]על בשר אדם לא ייסך א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי מ"ש מהא דתניא כהן [ג]שסך [ח] בשמן של תרומה בן בתו ישראל [ד]מתעגל בו ואינו חושש א"ל התם [2]ומתו בו כי יחללוהו כתיב כיון דחלליה הא איתחיל אבל גבי שמן המשחה כתיב [3]כי נזר [ט] [3]גו' אלהיו עליו שמן משחה קרייה רחמנא דאע"ג דאיתא עליו לא איתחיל: על אלו חייבין על זדונו כו': קתני חוץ ממטמא מקדש וקדשיו ממאי מפיק ליה הכי קתני [ה]חוץ ממטמא מקדש וקדשיו שאין מביא אשם תלוי וניתני נמי חוץ ממי שעבר עליו יום הכיפורים [ו]שאין מביא אשם תלוי אמר ר"ל כי קתני [י] היכא דאיתיה לחטאת ורחמנא פטריה עבר עליו יום הכיפורים ליתיה [יא]לחטאת דקא כפר ליה ר' יוחנן אמר (א) [יב] במבעט [ג]דקאמר [יג] אין יום הכפורים מכפר דאי הדר ביה בתר יום הכיפורים בעי לאיתויי אשם תלוי ור"ל סבר מבעט נמי מכפר עליה יום הכיפורים ובפלוגתא האומר [יד] לא יתכפר לי חטאתי אביי אמר אינה מכפרת רבא אמר מכפרת היכא דאמר לא תיקרב דכולי עלמא לא פליגי דלא מכפרת דכתיב [4]יקריב אותו לרצונו כי פליגי דאמר תיקרב ולא תכפר אביי אמר אין מכפרת דהא אמר לא תכפר רבא אמר מכפרת כיון דאמר תיקרב כפרה ממילא [טו] אתי והדר ביה רבא כדתניא [ד]יכול יהא יום הכיפורים מכפר על שבין ועל שאין שבין ודין הוא [טז] ומה חטאת ואשם מכפרין ויוה"כ מכפר מה חטאת ואשם [ו]אין מכפרין אלא על השבין [ז]אף יוה"כ אין מכפר אלא על השבין לא אם אמרת [יז] בחטאת ואשם [ח]שאין מכפרין על המזיד כשוגג [יח] תאמר ביוה"כ שמכפר על המזיד כשוגג [יט] והואיל ומכפר על שבין ועל שאין שבין ת"ל [5][כ]אך [ט]חלק מאי שבין ושאין שבין אלימא שבין שוגג [כ] לא שבין מזיד הא קתני לא אם אמרת בחטאת ואשם כו' אלא כי הא דעולא א"ר יוחנן [כא] [י]אכל חלב והפריש קרבן [י]והמיר דתו וחזר בו הואיל ונדחה ידחה [כב] נהי דאידחי קרבן גברא בר כפרה הוא אלא שבין דאמר יכפר עלי חטאתי שאין שבין דאמר לא תכפר עלי חטאתי ש"מ ורמינהי [כ]יכול לא יהא יום הכפורים מכפר אלא על שנתענה בו ולא עשה בו מלאכה [כג] וקראו מקרא קודש לא נתענה בו ועשה בו מלאכה ולא [כד] קראו מקרא קודש יכול לא יהא יום כיפורים מכפר ת"ל [כה] [5]יוה"כ הוא מ"מ ותרווייהו סתם סיפרא הוא קשיין אהדדי אמר אביי לא קשיא [כו] הא רבי אליבא דרבי יהודה הא רבי אליבא דידיה דתניא [ע]רבי אומר כל עבירות שבתורה [ל]בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה יוה"כ מכפר חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בשר שאם עשה תשובה [כז] יוה"כ מכפר ואם לאו אין יוה"כ מכפר [י]רבא אמר הא והא רבי אליבא דנפשיה ומודה רבי בעבירות דיוה"כ גופיה דלא מכפר דאי לא תימא הכי כרת דיוה"כ לרבי כיון דבכל שעתא ושעתא מכפר היכי משכחת לה ומאי קושיא דילמא דעבד עבידתא כולי ליליא ובהדי עמוד השחר מית דלא [כח] הוה יממא דלכפר ליה תינח כרת דליליא כרת דיממא היכי משכחת לה ומאי קושיא דילמא בהדי דקאכל נהמא חנקתיה אומצא [כט] [ומית] דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה אי נמי דעבד עבידתיה סמוך לשקיעת החמה [ל] אי נמי בהדי דעביד עבידתיה פסקיה מרא לשקיה ומית דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה[לא]: וחכמים אומרים אף המגדף כו': [לב] מאי אף המגדף [נ](שאין בו מעשה) רבנן שמעו לר' עקיבא דתני בעל אוב ולא תני ידעוני אמרו ליה מאי שנא [לג] דלא מייתי קרבן משום דלית ביה מעשה מגדף נמי לית ביה מעשה ת"ר [לד] מגדף מביא קרבן הואיל ונאמר בו כרת דברי ר"ע ואומר [ל][6]ונשא חטאו וכללא הוא כל היכא דכתיב ביה כרת מייתי קרבן [ע]והא פסח ומילה דכתיב בהו כרת ולא מייתי קרבן הכי

שנשאת לישראל. ואינה משלמת חומש. דלא זרה [יח] שהרי לא נתחללה שאם ימות בעלה ותנשא לכהן אוכלת או אם זרע אין לה הדרא לתרומה (ב): **משלמת כו'.** אשם ל"ג: **ומיתתה בחנק.** ורבי מאיר לטעמיה דאע"ג דמעיקרא לאו זרה היא השתא מיהא זרה הויא: [מ]**אחת זו כו'.** דבעינן זר מתחלתו: **וחכמים.** היינו רבי יהודה בר פלוגתיה: **ובשנויי דשנינן.** דטעמיה דר"מ משום דאיתקש לסיכה: **אבל נתינה דעלמא.** כגון לא יתן עליה לבונה דמנחת חוטא [נ]בכזית דילפינן מונתן לכהן את הקדש (ויקרא כב) והכי מפרשא בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות נט:): **לא ייסך כתיב.** בשני יודין שדי חדא לתוך התיבה וקרי לא יסיך דמשמע מי שמצווה שלא יסיך לא לעצמו ולא לאחרים מצווה אחר עליו שלא לסוכו ועובד כוכבים לאו בר מצוה הוא: **כהן שסך בן בתו ישראל מתעגל בו כו'.** ופי' כהן שסך את עצמו שמן יכול בן בתו ישראל לבא להתעגל בו ואפילו גדול ושף עצמו באבי אמו ואינו חושש אלמא כיון דבטלה בהיתרא בטלה והכי תניא בהדיא בתוספתא דמסכת תרומות (פ"י ה"י) סך כהן את עצמו שמן של תרומה ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו. ובן בתו ישראל דנקט משום דרגיל אצלו והוא הדין לאחריני: **שאינו מביא אשם תלוי.** שאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת קבועה כדמפרש בפ' בתרא (לקמן כה.): **מתני' במבעט.** ביוה"כ דאמר לא תכפר עליו משום הכי לא תני ליה: **ודין הוא.** שלא יכפר: **אלא על השבין.** דלרצונו בעינן: (ג) אשם לאו דוקא נקט דהא אשכחן אשם אמזיד בפרק שני (לקמן ח:) ד' מביאין על הזדון: **אך.** בעשור לחדש יוה"כ הוא: **חלק.** יום כפור לשבין ולא לשאינן שבין: **מאי שבין.** דקתני אין מכפרין אלא על השבין: **הא קתני לא אם אמרת כו'.** וא"כ מאי קאמר היינו הך: **אלא כי הא כו'.** והיינו דקאמר חטאת אינו מכפר אלא על השבין ששבין משעת הפרשה עד שעת הקרבה ולא שהמיר דתו [פ]בינתיים (ד) והתם בעי למילף [לו] יוה"כ דאם המיר דת [ע]קודם יוה"כ וחזר בו אחר יוה"כ תו לא מכפר עליה יום הכפורים אחר על עבירותיו שמקמי המרתו [פ]: **אמאי נהי.** דבקרבן אמרינן הואיל ונדחה לאחר הפרשה ידחה מעל המזבח אבל גברא לגבי יוה"כ בר כפרה הוא כישראל מעליא: **ורמינהו.** אהא דתני לעיל יוה"כ אינו מכפר אלא על השבין: **מקרא קדש.** בתקון סדר התפלה: ה"ג **לא קשיא הא ר' יהודה הא רבי: פורק עול.** של כל המצות: **מגלה פנים.** דורש באגדות של דופי כגון מנשה [צ]שהיה אומר מה היה לו למשה לומר ותמנע היתה פילגש [ק]: ברייתא דקתני יוה"כ מ"מ רבי היא: **מודה רבי בעבירות דיוה"כ.** דהא דקתני לא התענה בו מכפר אעבירות דכל השנה אבל ההיא עבירה דעינוי לא מכפר ואך חלק נמי דקתני לעיל בעבירות דיומיה קאמר: (ה) יום הכפורים אינו מכפר אלא היום כדכתיב (ויקרא טז) כי ביום הזה: **כרת.** הולך ערירי בלא בנים ואם יש לו מתים: **אי נמי דעביד עבידתא סמוך לשקיעת החמה.** דלא הוה שהות לכפורי: **א"נ בהדי דעביד עבידתא פסקיה מרא דרפיק בה לשקיה ומית.** מיד דלא הוה שהות לכפורי: ה"ג **מאי אף המגדף: שמעו לר' עקיבא.** דמתני' ר"ע היא כדמפרש לקמן מגדף מביא קרבן דברי ר' עקיבא ואמרי אף מגדף נמי כידעוני. [ר] תימה לי ולר' יוחנן דאמר לעיל (דף ג.) הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו מאי אף דקתני במתניתין: **ואומר חטאו ישא.** מפרש לקמן [ש][לז] דכרת דמגדף איירי בקרבן עבודת כוכבים: [ת]**אתיא לרבנן** (**רבנן קאמרי ליה** הגירסא הכתובה בספרים אינה כפי שיטת הש"ס וכך היא בעיני)

תוספות קרי ביה לא יסיך. ואפי' מאן דלית ליה מסורת בעלמא הכא אינו מוסיף על התיבה אלא מסרס התיבה להטיל יו"ד בין סמ"ך לכ"ף: **מנין** לכ"ג שנטל משמן המשחה כו'. תימה אמאי לא קאמר לעיל דהוי שמן המשחה שני כתובים הבאים כאחד וי"ל דלא חשיב נעשית מצותו אלא לאחר שניגב השמן כדמסיק שמן משחת אלהיו עליו איקרי אע"ג דאית עליו לא איתחיל: **ובפלוגתא.** פי' כי היכי דפליגי ר"י ור"ל במבעט ביה"כ ה"נ פליגי אביי ורבא במבעט בחטאת לא בעי למימר דרבי יוחנן ור"ל פליגי נמי במבעט בחטאת כמו במבעט ביום הכיפורים דאיכא למימר עד כאן לא אמר ר"ל אלא ביום הכיפורים שמכפר על המזיד כשוגג ואי הוה פליגי אביי ורבא נמי ביה"כ א"כ כי הדר ביה רבא ה"מ דהדר ביה מחטאת אבל מיה"כ לא הדר ביה וסבר כר"ל וכאידך ברייתא דיה"כ הוא מ"מ וא"כ קשה הילכתא אהילכתא דקי"ל כרבי יוחנן לגבי ר"ל וקי"ל כרבא לגבי אביי אלא נראה דלא פליגי ביה"כ ועוד דסבירא לן כרבנן דפליגי ארבי ואמרי דיה"כ לא מכפר אלא על השבין דהילכתא כרבי מחבירו ולא מחביריו: **והדר** ביה רבא מהא דתניא כו'. דליכא למימר דלא שמיע ליה ברייתא דהא לקמן מתרץ לה: **תאמר** ביה"כ שמכפר על המזיד כו'. תימה דלימא ד' דברים שמביאין על הזדון יוכיח שאין מכפרין אלא [על] השבים ואריב"ן דמה להנך שאין מכפרין על חייבי כריתות ועוד א"ר דנהי דיש חטאות מכפרות על המזיד מ"מ כמה חטאות אין מכפרין על המזיד משא"כ ביה"כ: **הואיל** ונדחה ידחה. אע"ג דקי"ל כל שבידו לא הוי דיחוי ה"מ שאינו נדחה מחמת פסולו כמו שקיבל הדם ונתנו לשמאלו דהוי כאילו נתנו על הרצפה שיחזור ויטלנו אבל הכא נדחה מחמת פסול הגוף ודמי לדאמרינן בזבחים מזבח שנפגם כל קדשים שהיו שם פסולים אע"ג דבידו לתקנו מדבר הפגימה: **וקראו** מקרא קדש. פי' בכסות נקייה כדאמר במכילתא מקרא קדש וכו': **ומודי** רבי בעבירה דיומיה. ולה"ק בברייתא קמייתא דלא מכפרי והא דיליף עבירות דיומיה מחטאת ואשם דלא מכפרי ולא יליף מיה"כ גופיה דמכפר בלא תשובה אשאר עבירות משום דיליף עבירות דיומיה שיה"כ נקבע עליהם מחטאת ואשם שקבועין על אותו חטא דהכי מסתבר טפי למילף ועי"ל דה"נ קאמר תאמר ביה"כ כו' ודילפת מחטאת ואשם תיליף ליה מיה"כ גופיה: **דחנקתיה** אומצא. מכאן דקדק ריב"א דכרת אין זרעו נכרתים דהא הכא זרעו לא נתקנו ואתא יה"כ ומכפר עליהו והכתי לא משכחת לה כרת בבניו ואמר רבי כיון דבעוד הבשר בין שיניו חרה בו אף ה' ונפרע ממנו קודם שמגלה שהות למגוה כפרה לא נמחל העון ונכרתין גם זרעו דליכא [illegible]

מסורת הש"ס

א) תרומות פ"ז מ"ב [סנהדרין נא.], ב) [נ"ל שמן משחת אלהיו בויקרא כא], ג) נ"א דקאמר דלא יתכפר לו יוה"כ ב"ש, ד) [שבועות יג.], ה) [פסחים ה. וש"נ], ו) הוריות יא. סנהדרין מז. [זבחים יב:], ז) [בס"א: ונשתמד], ח) [שבועות יג.], ט) [שבועות יג. יומא פה: פו.], י) [שבועות שם ע"ש], כ) רס"ק מ"ז, ל) [נ"א חטאו ישא (במדבר ט)], מ) [נ"ל אחר ד"ה וחכמים], נ) [ויקרא ה], ס) בס"א: שנשתמד, ע) בס"א: נשתמד, פ) בס"א: שמדא, צ) [סנהדרין צט:], ק) [בראשית לו], ר) ע' ב"ש, ש) [ע"ב], ת) שייך לע"ב,

מוסף רש"י

ואכלה בתרומה. בשוגג, דגבי זר איכא חיוב קרן וחומש, **משלמת את הקרן.** דכיון דלא זכי לה רחמנא בגוה גזילה היא אצלה, **ואינה משלמת את החומש.** דלאו זרה היא, הואיל וראויה לחזור אם ימות בעלה וזרע אין לה (סנהדרין נא.). **ומיתתה בשריפה.** אם זינתה (שם). **ניסת לאחד מן הפסולין.** שנפסלה עד עולם ונתחללה, הרי היא כזרה גמורה (שם). **מה חטאת ואשם אין מכפרין אלא על השבין.** דכתיב (במדבר ה) והתודו את חטאתם וגו' (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה (שבועות יג.). **שאין מכפרין על המזיד כשוגג.** רוב חטאות ואשמות אין מכפרין על המזיד כשוגג, אלא אשם שפחה חרופה ואשם נזיר טמא ואשם שבועת הפקדון וחטאת דשבועת העדות (שם). **אך חלק.** אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא, וכל אכין ורקין מיעוטין, ללמדך שפעמים שאין יוה"כ מכפר (שם). **הואיל ונדחה.** הקרבן כשהמיר דתו, דאין מקבלין קרבן מן המומרים, כדתניא מעם הארץ פרט למומר, בשחיטת חולין בפ"ק (ה: סנהדרין מז. וכעי"ז זבחים יב:). **ולא קראו מקרא קודש.** לא קיבלו בברכותיו לומר מקדש ישראל ויוה"כ (שבועות יג.). **סתם סיפרא.** תורת כהנים ר' יהודה היא, הכי אמרינן בסנהדרין באלו הן הנחנקין (שם). **חוץ מפורק עול.** כופר בהקב"ה (יומא פה:) **כופר בעיקר** (שבועות יג.). **ומגלה פנים בתורה.** בא על דברי תורה בחוצפא ובגלוי עזות פניו כגון מנשה (עי' סנהדרין צט:) שהיה יושב ודורש באגדות של דופי לא היה למשה לכתוב אלא ותמנע היתה פלגש, וילך ראובן בימי קציר חטים (שבועות שם וכעי"ז יומא שם). **ומפר ברית בשר.** מילה (שם ושם). **בעבירות דיוה"כ גופיה.** הא דתניא קמייתא דאינו מכפר על שאינן שבין, בכרת של יוה"כ קאמר, של עינוי ושל מלאכה, אבל על כל שאר עבירות מכפר אע"פ שעשה בו מלאכה ולא התענה בו (שבועות שם). **דאי לא תימא הכי.** דבכרת דיומיה מודה רבי דלא מכפר ותימא דאכרת דיומיה נמי מכפר (שם). **היכי משכחת לה.** א"כ למה כתב רחמנא ביוה"כ כרת, בשלמא שאר כריתות דאי מיית קודם יוה"כ לא איכפר, אבל הנך למה לי, הא כי עבר עליה מכפר עליה הא יומא (שם). **דלא הוה יממא.** שאין מכפר אלא יום, דכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם (שם). **כרת דיממא.** והא בהדיא כתיב כרת דיממא, דכתיב בין בעינוי בין במלאכה בעצם היום הזה (שם יג:). **חנקתיה אומצא.** שלא עבר עליו רגע מן היום לאחר עבירתו (שם). **סמוך לשקיעת החמה.** עם לאת היום, שלא עבר רגע ביום אחר העבירה (שם).

רבינו גרשום

ונכרתה וגו' אף כאן כרת: שהרי נותר. לא למדו הכתוב אלא בג"ש דיליף קדש קדש כתיב הכא כי את קדש ה' חילל וכתיב התם ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש מה להלן נותר אף כאן נותר ולא פגול אע"ג דכתיב ביה פגול דחוץ למקומו הוא כמקומו: שהרי בתו מאנוסתו. לא למדה אלא מג"ש דאמר ר' יצחק בר אבדימי אתיא הנה הנה לאיסורא כתיב הכא גבי לאו ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה וגו' והאי דקאמר ערות אשה ובתה באשה שיש לו אישות בה קא מיירי לא שנא בתה שיש לה ממנו וכתיב [illegible]

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"י מהלכות תרומות הל' יב:

סז ב מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' י:

סח ג מיי' פי"א מהל' תרומות הל' ח:

סט ד מיי' פי"א מהל' שגגות הל' א [ה]:

ע ה מיי' פ"ג מהל' שגגות הל' ט:

עא ו מיי' שם הל' י ופ"א מהל' תשובה הלכה א:

ז [מיי' הל' שגגות שם והל' תשובה שם הל"ג טו"ע א"ח סימן תרז סעיף ו בהגה]:

עב ח מיי' פ"ב מהלכות שגגות הלכה א ופ"ג הל' א:

עג ט מיי' פ"א מהל' תשובה הל' ג:

עד י מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה ח וכאידך מ"ד:

עה כ מיי' פ"א מהל' תשובה הלכה ג וכאידך מ"ד:

עו ל מיי' פ"א מהלכות שגגות הל' ג:

תורה אור השלם

1. עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם: שמות ל לב
2. וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם: ויקרא כב ט
3. לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ לֹא יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם כִּי נֵזֶר אֱלֹהָיו עַל רֹאשׁוֹ: במדבר ו ז
4. אִם עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְיָ: ויקרא א ג
5. אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַייָ: ויקרא כג כז
6. וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ: ויקרא כד טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי יוחנן אמר מתניתין במבעט: (ב) רש"י ד"ה שנשאת וכו' הדרא לתרומה ע"כ משלמת כו' כצ"ל והד"א: (ג) ד"ה אלא וכו' בעינן הס"ד ואח"כ מ"ה חטאת ואשם שאין מכפרין אשם לאו: (ד) ד"ה אלא כי וכו' בינתיים והכא בעי למילף ביוה"כ: (ה) ד"ה מודה רבי וכו' קאמר הס"ד ואח"כ מ"ה ובהדי עמוד השחר ויה"כ אינו:

גליון הש"ס

גמ' מתעגל. ע' כתובות ל ע"ב בתי' ד"ה מתחייב. וביומא עז ע"א תד"ה דתנן. ושם פא ע"א בתי' ד"ה זר שבלע. ובמנחות סט ע"א תד"ה דבלע:

שיטה מקובצת

א] וחומש. ס"א ואשם ורש"י ז"ל לא גריס: ב] משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש: ג] עי' בחדושין: ד] בבל יסך וכל כו' בבל יסך א"ל אות י' נמחק: ה] יסיך. ס"א קרי ביה לא יְיַסֵךְ וקרי ביה לא יַיֵסֵךְ נ"א לא ייסך כתיב קרי ביה לא ייסיך וקרי ביה לא ייסוך: ו] עי' בחדושין: ז] מנין שחייב שנאמר: ח] שסך. עי' תוס' מנחות (ד' סט ע"א): ט] נזר שמן משחת אלהיו תיבת גו' ל"ש: י] קתני מידעם דאיתיה לחטאיה ומיהו רחמנא פטריה: יא] ליתיה לחטאיה דהא כפר ליה יה"כ ר"י: יב] עי' בחדושין: יג] דקאמר לא נכפר עליה יה"כ תיבות אין מכפר ל"ש: יד] ובפלוגתא האומר לא יתכפר עלי חטאתי. הא דלא מייתי פלוגתא דרבי ורבנן דשמא לא פליגי לענין אם יפטור מאשם תלוי ביה"כ כשאינו שב. גליון ע"כ: טו] ממילא קא הויא והדר ביה רבא מההיא דתניא יכול: טז] הוא הואיל וחטאת תיבת ומה נמחק: יז] בחטאת ואשם שאין מכפרין על המזיד כשוגג אע"ג דאשם שפחה חרופה ואשם נזיר באים על המזיד רוב אשמות קאמר ועוד דיוה"כ מכפר אמזיד [illegible]

[illegible]

א) נראה דצ"ל [illegible]

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ב מהל' ע"ז הלכה י':
עח ב מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ו:
עט ג מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"ח:
פ ד מיי' שם הל' יב:
פא ה מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ז:
פב ו מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"ד:
פג ז מיי' שם פ"ה הלכה טו:
פד ח מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ז:
פה ט מיי' פ"ג מהל' שגגות הל' ד:
פו י מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ח:

הכי א] קאמר מגדף מביא קרבן הואיל ב] ובא בו כרת במקום קרבן דברי ר"ע קסבר ג] מיגו דבעי מכתב כרת בעלמא וכתיב כרת במקום קרבן שמע מינה ד] מייתי קרבן ואומר [1]חטאו ישא אתא לרבנן והכי קאמר ר"ע לרבנן אמריתו מגדף לית ביה מעשה מהו [א]מגדף ה] [א]מברך את השם אלא כרת דכתיב ו] למאי אתא אמרי ליה ליתן כרת למקלל דכתיב במקלל [ב]ז] (חטאו ישא האיש ההוא) וכתיב בפסח שני חטאו ישא מה להלן כרת אף כאן כרת ח] ת"ר [2]את ה' ט] [הוא] מגדף איסי בן יהודה אומר כאדם האומר לחבירו גירפתה הקערה וחיסרתה קסבר מגדף מברך את השם הוא ר' אלעזר בן עזריה אומר כאדם האומר לחבירו גירפתה הקערה ולא חיסרתה קסבר [ג]מגדף היינו עובד ע"ז תניא אידך את ה' י] רבי אלעזר בן עזריה אומר °בעובד ע"ז הכתוב מדבר וחכמים אומרים לא בא הכתוב אלא ליתן כרת למברך השם:

מתני' [ב]יש מביאות קרבן ונאכל ויש מביאות קרבן ואינו נאכל ויש יא] שאינם מביאות [ד][מביאות] קרבן ונאכל [ה]המפלת כמין בהמה חיה ועוף דר"מ וחכ"א עד [ג]שיהא בו מצורת אדם [ו]המפלת [ד]סנדל או שיליא או שפיר מרוקם והיוצא מחותך וכן שפחה שהפילה מביאה קרבן ונאכל ואלו מביאות ואינן יב] נאכלות [ה]המפלת ואין [ז]יודע מה הפילה יג] ושתי נשים שהפילו אחת ממין פטור ואחת ממין חובה יד] א"ר יוסי אימתי בזמן שהלכו טו] [ח]זה למזרח [ט]וזה למערב אבל אם היו שתיהן עומדות שתיהן מביאות קרבן ונאכל אלו שאין מביאות [י]המפלת [ו]שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינים [כ][ז]המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים המפלת יום ארבעים ויוצא דופן ר' שמעון מחייב ביוצא דופן:

גמ' שפחה מנלן דת"ר [3]בני ישראל [ל]אין לי אלא בני ישראל טז] גיורת ושפחה מנין יז] ת"ל אשה מאי וכן שפחה ס"ד אמינא כי אמרינן [מ]כל מצות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה ה"מ בדבר ששוה בין יח] איש ובין אשה אבל יולדת דבנשים איתא באנשים ליתא אימא לא תחייב שפחה אהכי תנא יט] שפחה: אלו [ס]מביאין קרבן כו': מאי עבדין כא] [ח]מייתין תרוייהו חד קרבן ודאי וחטאת עוף ספק ומתני ומי אית ליה לר' יוסי תנאה והתנן [ע]רבי שמעון אומר כב] מביאות שניהן חטאת אחת רבי יוסי אומר אין שניהן מביאות חטאת אחת אלמא לר' יוסי לית ליה תנאה אמר רבא מודה ר' יוסי במחוסר כפרה וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן מודה רבי יוסי במחוסר כפרה מ"ט התם כג] בעי גברא ידיעה דכתיב [4]או הודע אליו חטאתו הילכך לא מתיין ומתני אבל הכא כי מתיין נשים קרבן לאישתרויי באכילת קדשים כדתני סיפא דההיא [פ]רבי יוסי אומר [ט]כל חטאת שהיא באה על חטא אין כד] שתים מביאות אותה: אלו שאין מביאות כו' ר' שמעון מחייב ביוצא דופן: מ"ט דר"ש אמר ר"ל אמר קרא [5]ואם נקבה תלד [ע]לרבות לידה אחרת מאי היא יוצא דופן ורבנן מ"ט א"ר מני בר פטיש [י]אשה כי תזריע וילדה עד שתלד ממקום שמזרעת:

מתני' כה] [פ][י]המפלת לאור שמונים ואחד ב"ש פוטרין מן הקרבן וב"ה מחייבין אמרו ב"ה לב"ש מ"ש אור שמונים ואחד מיום שמונים ואחד אם כו] שיוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן אמרו להם ב"ש לא אם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד שכן יצאה כז] לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן תאמר במפלת לאור שמונים ואחד שלא יצאה כח] לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן אמרו [י]להן ב"ה והלא המפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח שלא יצאה לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן וחייבת קרבן אמרו [ק]להן ב"ש לא אם אמרתם יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת שאף על פי שאינן ראוי לקרבן יחיד ראוי לקרבן ציבור (א) תאמר במפלת לאור שמונים (יום) ואחד שאין הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן ציבור והדמים אינן מוכיחים שהמפלת בתוך מלאת דמיה טמאים ופטורה מן הקרבן:

גמ'

והכי קאמרי. ליה רבנן לר"ע אמרת מגדף מביא קרבן הואיל ונאמר בו כרת במקום קרבן מי סברת מגדף דקרא היינו מברך את השם מגדף היינו עובד ע"ז כט] והאי דקתני במתני' [ג.] וחכ"א אף המגדף כו' הכי קאמרי אף המגדף דידך אף מברך את השם שאתה קורא אותו מגדף: **אלא כרת במברך את השם מנא** ל] **להו.** במברך את השם כתיב איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו (ויקרא כד) ונאמר בפסח (במדבר ט) חטאו ישא האיש ההוא מה להלן כרת אף כאן כרת והכי נמי איכא דדריש ליה בפסחים בפרק מי שהיה טמא (דף צג:) לא] ודרשי הכי וחדל לעשות הפסח ראשון לב] דהא קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא ולא נאמר כרת לג] דמגדף במקום קרבן ולא גמרינן ליה אלא מכרת דפסח לד] שאינה בת חטאת דמצות עשה היא. ור"ע אית ליה כרת לה] בשני ומוקי לחטאו ישא בפסח שני וגמר לו] לה ממגדף וסבר מגדף היינו מברך את השם ובפסחים (שם) נמי איכא דדריש ליה הכי: **גירפת.** ר' מתחלפת בד'. לז] הנחת את הקערה מן התבשיל וחסרת גם את העץ. קסבר מגדף היינו מברך את השם ומילתא רבה עבד דפשט ידו בעיקר: **ולא חסרת קסבר היינו עובד עבודת כוכבים.** כגון משורר ומזמר לעבודת כוכבים דלאו מילתא רבה היא כולי האי: **מתני' כמין בהמה חיה ועוף.** מפרש טעמא במסכת נדה בפרק המפלת (כג:) הואיל ונאמרה בו יצירה [כ]כאדם: **סנדל.** ולד הוא אלא שנפחתה צורתו: **שיליא.** נמי אמרינן במסכת נדה בהמפלת (דף כו.) אין שיליא בלא ולד. ושפיר היינו עור הולד מרוקם שיש בתוך השפיר צורת איברים קטנים ובמס' נדה מפרש לה בהמפלת [ל]: **וכן שפחה.** כנענית ובגמ' פריך למה לי למתניי': **ואין ידוע מה הפילה.** אם צורת אדם וחייבת או דגים וחגבים ופטורה: **מביאה קרבן.** שתי תורים לח] [א' לעולה וא' לחטאת ועל של] עולה מתנה עלה אם מין חובה ילדה תהא לט] לחובתה ואם לאו תהא עולת נדבה אבל חטאת לא מצי לאתנויי דאין חטאת נדבה ומחייב [מ]בספק ואינו נאכל דשמא לאו בת קרבן היא ומליקתה כנבילה בעלמא ומשום חולין על המזבח לא איכפת לן דכיון דאין למזבח אלא דמה לא חשיבא אכילה ובמסכת נזיר (דף כט.) ילפינן דחטאת העוף באה על הספק: **וכן שתי נשים שהפילו.** במחבואה: **אחת מין פטור.** דגים וחגבים: **ואחת מין חובה.** סנדל או שיליא ואין ידוע אי זו הפילה פטור ואי זו הפילה חובה מביאות כל אחת שתי תורים כמו שפירשתי ואינו נאכל: **אימתי.** אינו נאכל בזמן שהלכה כו' שאינן יכולות להתנות שהביאו קיניהן לכהן והלכו לדרכן: **אבל אם שתיהן עומדות כו'.** בגמ' מפרש מאי עבדן: **גנינין.** גוונים: **(כמין דגים וחגבים): המפלת יום ארבעים.** במסכת נדה בפ' המפלת (דף ל.) מ] עד שיעברו מ' יום להריון הוי מיא בעלמא: **גמ' ושפחה מנלן דת"ר דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע: מאי וכן שפחה.** הא פשיטא לן דכל מצוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה דגמרי [א]לה לה כתיב באשה (דברים כד) וכתב לה ספר כריתות וכתיב בשפחה או חפשה לא נתן לה [ב]: **מאי עבדן.** לרבי יוסי מא] מתיין תרוייהו חד קרבן בין שתיהן יקנו חטאת העוף מב] חדא [ג]ודאי עולת העוף תביא כל אחת ודאי ובתנאי שאם אינה חייבת תהא נדבה אבל חטאת העוף לא מצי למימר תהא נדבה דאין חטאת נדבה ולהכי מייתו מג] חטאת העוף ויקנוהו בין שתיהן ומתנין אם אני חייבת יהא מד] חלקך מחול לי ואם את חייבת יהא מה] חלקי מחול לך וממ"נ הויא מליקתה כשרה מו]: **ר"ש אומר כו'.** בפרק דם שחיטה לקמן (דף כג.): **מודה רבי יוסי.** דמתני' בארבעה מחוסרי כפרה דלא מייתי קרבן לשום חטאת אלא לאשתרויי בקדשים: **התם.** גבי חטאת חלב בפרק דם שחיטה גברא בעי ידיעה שידע שחטא ואי לא מייתי כל חד אשם תלוי ולא חטאת בשותפות: **דקתני סיפא דההיא.** בפ' דם שחיטה (שם) כל חטאת שהיא באה על חטא אלמא באה על חטא דוקא נקט: **ואם נקבה תלד.** הוה ליה למכתב ואם נקבה היא: **מתני' לאור פ"א.** שילדה נקבה ולאור פ"א שהיתה ראויה למחר להביא כפרתה הפילה: **ב"ש פוטרין מן הקרבן.** מלידה ב' אע"ג דלאחר מלאת הוא הואיל ולילה הוא ולא יצאה שעה ראויה לקרבן דלילה מחוסר זמן קרבן הוא דכתיב (ויקרא ז) ביום צותו הילכך לענין קרבן כתוך מלאת דמי: **מ"ש אור פ"א מיום פ"א.** דודאי חייבת כדמפרש לקמן בפ' ארבעה מחוסרי כפרה (דף ט.): **אם שיוה לו לטומאה.** שהרי אתם מודים שמשקיעת החמה של יום פ' כלו ימי טוהר שלה ואם ראתה בליל פ"א טמאה: **והדמים.** שאתה אומר אם שוה לו לטומאה כו' אינן מוכיחין לקרבן שהרי המפלת תוך מלאת דמיה טמאין מפני הלידה ואינה חייבת קרבן שני:

תוספות **הואיל ונאמרה כרת במקום קרבן.** ותימה תיפוק ליה דמביא מידי דהוי אשאר כריתות שבתורה דהא ר"ע לא בעי מעשה וכ"ש לר"ל דמעשה זוטא אית ליה ואו"ר ר' יוחנן מתרץ לטעמיה דמהכא יליף ליה ר"ע בכל התורה דלא בעינן מעשה כמו מגדף דמחייב. ור"ל מתרץ לטעמיה דמהכא יליף דסגי במעשה זוטא: **אתאן** לרבנן. כלומר השיב ר"ע לרבנן כדמפרש ואזיל דלכרת גרידא לא איצטריך דבג"ש אתיא מפסח: **מגדף** היינו עובד עבודת כוכבים. פירש"י מזמר ומשורר לעבודת כוכבים וקשה אמאי פירש כן אי משום דלית ביה מעשה לימא כגון שקיבלו באלוה שאמר לו אלי אתה אלא נראה דמגדף היינו עובד עבודת כוכבים בזיבוח וקיטור והיינו כרת דכתיב בעבודת כוכבים ולא פליגי אלא במברך את השם: **גירפתה** וחיסרת. פי' שלא כילה לגמרי: **לא** חיסרת. פי' לא חיסרת דבר אלא כילה לגמרי כלומר פשט ידו בעיקר שעבד עבודת כוכבים: **אימא** לא תחייב שפחה. תימה אה"נ ואיצטריך קרא לגיורת דאמרי' בספרי גבי ברכת כהנים כל מקום שמדבר בישראל צריך להביא הגרים: **שניהן** מביאין חטאת א'. תימה דהא בעי סמיכה ושניהן א"א לסמוך דאחד מהן יעשה עבודה בקדשים: **יוצא** דופן. פי' ע"י סם פתחו לכריסה והוציאו הולד. ור"י לוי פי' דילא דרך בית הרעי ואין נראה מדקאמר בפ"ק דבכורות גבי דג טהור שבלע דג טמא כגון שנמלא דרך בית הרעי ש"מ שא"א לצאת דרך בית הרעי אא"כ בלעו שנכנס דרך הוושט אבל מה שמסריך בתוך מיעיו לא יצא דרך בית הרעי: **תלד** לרבות. דהוי מיעוט אחר מיעוט דוילדה ותלד משמע ולא יוצא דופן:

מוסף רש"י

מגדף היינו עובד ע"ז. כגון משורר לע"ז (סנהדרין סד:). **כמין דגים.** נמי לאו ולד הוא (נדה כא.). **בני ישראל.** דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע, אין לי אלא בנות ישראל מטמאות בלידה (יבמות עד:). **כל חטאת שהיא באה על חטא.** לאפוקי חטאת העוף של יולדת ששתים מביאות אותה ובתנאי, כדאמרינן אמר ר' יוסי אימתי שהלכו זה למזרח וזה למערב כו' (לקמן כג.). **ואם נקבה תלד לרבות כו'.** דמצי למכתב ואם נקבה וטמאה שבועים (נדה מ.). **המפלת לאור שמונים ואחד.** דקי"ל זאת תורת היולדת, מלמד שמביאה קרבן אחד על ולדות הרבה, יכול שתביא על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד ולא יותר, תלמוד לומר זאת, שאם ילדה לאחר מלאת כגון שטבלה לסוף שבועים של נקבה ונתעברה והפילה, אם תוך מלאת הפילה נפטרת בקרבן אחד ואם לאחר מלאת הפילה כבר נתחייבה בקרבן הראשון קודם לידה שניה, ולבסוף מלאת של לידה שניה תביא שתי קרבנות, ואם הפילה ליל של כניסת שמונים ואחד, שכבר עברה מלאת שלה אבל עדיין אינה ראויה להבאת קרבן, שאין קרבן נשחט בלילה, ב"ה מחייבי שתי קרבנות, דלאחר מלאת קרינא ביה, וב"ש פוטרין אותה בקרבן אחד כמפרש טעמייהו (פסחים ג.). **מאי שנא אור שמונים ואחד מיום שמונים ואחד.** הלא אתם מודים לנו שאם לא הפילה הלילה והפילה למחר שחייבת, אף כשהפילה אור לשמונים ואחד תתחייב, שהרי לכל דבר זמן היום והלילה שוים, **אם שיוה לו לטומאה לא ישוה לו לקרבן.** בתמיה ועוד ראיה אחרת דהואיל ושוה לו לטומאה, שעד שקיעת החמה של שמונים דמיה טהורים ואם תראה לאחר שקיעת החמה דמיה טמאין כאילו היא רואה למחר, ולמה לא ישוה לו לקרבן, שכשם שאם תפיל למחר תתחייב, כך תתחייב על הולד של לילו (שם). **שכן יצאה לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן.** לפיכך נתחייבה בקרבן הראשון ושוב אין לידה השניה נפטרת בו, תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד, שלא יצתה מידי וולד הראשון לשעה הראויה לקרבן, והדמים שאתם אומרים אינן מוכיחים שהרי הפילה תוך מלאת דמיה של לידה טמאין ופטורה מן הקרבן (שם).

שיטה מקובצת

א] הכי. גירסת רש"י ז"ל כתובה בתוס' הרא"ש (באות ד'): ב] הואיל ונאמר בו: ג] קסבר מדבעי למכתב כרת דידיה בעלמא תיבת מיגו נמחק: ד] עי' בחדושין: ה] מגדף אמרו ליה מברך: ו] דכתיב במגדף למאי: ז] במקלל ונשא חטאו וכתיב: ח] כרת. ל"א אמריתו לית ביה מעשה אלא כרת דכתיב במגדף למאי אתא אמרו ליה ליתן כרת למברך את השם מהו מגדף אמרו ליה מברך את השם כתיב במברך ונשא חטאו ובפסח כו': ט] את ה' הוא מגדף: י] עי' בחדושין: יא] ויש שאינן מביאות אלו מביאות קרבן: יב] ואינן נאכל המפלת ואין ידוע מה: יג] וכן שתי נשים אות ו' נמחק: יד] א"ר יוסי. גליון לפרש דברי ת"ק אתא עכ"ל הרא"ש: טו] שהלכו זו למזרח וזו למערב: טז] גיורת ושפחה מנין. מיירי בין במשוחררת ובין באינה משוחררת דאי בשאינה משוחררת פשיטא דהא אמרינן לקח שפחה ונתעברה אצלו הרי זה יליד ביתו וכל שהוא נימול לשמנה אמו טמאה לידה. תוס': יז] עי' בחדושין: יח] בין באיש ובין באשה: יט] תנא וכן שפחה: כ] אלו מביאות קרבן. מאי עבדן מייתן: כא] עי' בחדושין: כב] אומר שניהן מביאות: כג] התם גברא בעי: כד] אין שניהם מביאות: כה] המפלת לאור שמנים ואחד ולא נקט אור ארבעים שהרי אינו נוצר עד מ' יום ואפי' [פחות רגע] לא אפשר: כו] שוה לו אות י' נמחק: כז] יצאה בשעה שהיא אות ל' נמחק: כח] יצאה בשעה שהיא אות ל' נמחק: כט] מתיבת והאי עד סה"ד נרשם עליו קו כי צריך למחקו: ל] מנא לכו דכתיב במברך את השם איש כי: לא] טמא ודריש הכי: לב] ראשון כי קרבן תיבת דהא נמחק: לג] כרת במגדף אלא גמרינן ליה מכרת אות ד' ותיבות במקום קרבן ולא נמחק: לד] תיבות שאינה בת חטאת דמצות עשה היא נמחק: לה] כרת בפסח שני ומוקי קרא חטאו ישא: לו] וגמר ביה כרת ממגדף תיבת לה נמחק: לז] בד' קנחת את אות ה' נמחק: לח] תורים אחד לעולה ואחד לחטאת עולה מתניה עלה תיבת (מתנה) [ועל של] נמחק: לט] תהא העולה לחובתה: מ] המפלת. המפלת יום מ' עד: מא] יוסי מייתין: מב] העוף דעולת העוף תביא כל אחת ואחת ובתנאי שאם: מג] מייתי תרוייהו חטאת: מד] יהא לחלקי וחלקך: מה] יהא לחלקך וחלקי מחול: מו] כשרה ונאכל הס"ד:

מסורת הש"ס

א) [פסחים צג:], ב) [נ"ל ונשא חטאו (ויקרא כד)], ג) [פסחים צג: סנהדרין סד:], ד) [נ"ל אלו מביאות], ה) נדה כח. וש"נ, ו) נדה כד:, ז) [נ"ל יודע], ח) [נ"ל זו], ט) [נ"ל חון], י) נדה כד:, כ) נדה כח., ל) [יבמות עד: ע"ש], מ) [חגיגה ד. נזיר סא.], נ) [לקמן כג.], ס) [לקמן כג.], ע) [בכורות מז: נדה מ.], פ) פסחים ג. [עדיות פ"ד מ"י], צ) [נ"ל להם], ק) [נ"ל להם], ר) [בראשית בג], ש) [דף כה:], ת) בס"א: ומתייל, א) [חגיגה ד.], ב) ויקרא יב, ג) ספק ועולת העוף כצ"ל [ועי' יעב"ץ].

תורה אור השלם

1. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי קָרְבַּן יְיָ לֹא הִקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: במדבר ט יג
2. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה מִן הָאֶזְרָח וּמִן הַגֵּר אֶת יְיָ הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ: במדבר טו ל
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: ויקרא יב ב
4. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח
5. וְאִם נְקֵבָה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָה: ויקרא יב ה

הגהות הב"ח

(א) במשנה תאמרו במפלת לאור שמונים ואחד כצ"ל ותיבת יום נמחק:

גליון הש"ס

גמ' בעובד ע"ז הכתוב מדבר. ע' שבועות ז ע"ב תד"ה בעל:

רבינו גרשום

אמאי מייתו במחציות בתרין זמני אלא ש"מ למילף דאית בהו הכרע והמקום יודע כמה הכרעות ואין שעור להכרע: ומאי בד בבד. דקאמר לא דמשמע עין בעין אלא שלא יניח משקל במשקל ויתקול. כלומר שלא יניח משקל האבן של חמשים ומאתים עם החמשים ומאתים וישקול שקל של חמש מאות כן אלא לכל משקל יניח אבנו היינו בד בבד: לישנא אחרינא מכלל דאית ביה הכרע דאמר ר' יהודה קנמון ב) בשם אמאי מייתי מחציתו חמש מאות ומאתים כו': שמן המשחה שעשה משה במדבר. דכתיב ושמן זית הין בו שלקו (את) [עם] העיקרין מר דרור כו' כדי שיקלטו ריח: אלא הביא עיקר ושראום במים כדי שלא יבלעו מן השמן והיה זורק המים לחוץ והיה זורק השמן על גבי העיקרין והציף עליהן שמן שהיו מכוסין וקלט השמן את הריח מן הבשמים: וקפחו. והיה מסירו מיד כדי שלא יבלעו העיקרין השמן: א"ל ר' יהודה. מה צורך בכך ב) וכי נס אחד כו': מלכות ירושה היא ואין צריך משיחה: ולאו כל אימת דבעי מלך מורית. מלכות לבניו בלא משיחה: בקרב ישראל. בזמן ששוכן בקרב ישראל בשלום דאין מחלוקת בינייהו מוריש מלכות לבניו: תיפוק לי דמלך ראשון הוא. דלא היה בן מלך: כדאמר רב פפא לקמן באפרסמא דכיא משחוהו שהיה יהויקים גדול ממנו ב' שנים: אלא יהואחז קשיש מדקרי ליה בכור: לא להכי קרי ליה בכור שהוא בכור למלכות שמלך קודם אחיו: והא בדארי קא חשיב להו. כלומר שלישי והדר רביעי שהוא רביעי למלכות: דמלך יכניה בן דודו קמיה. ויצא בגלות וגלותו עמו קודם חרבן וסוף מלך צדקיהו: ומי הוה שמן המשחה. בימי יהואחז והא נגנז בימי יאשיה אביו דתניא משנגנז ארון כו': תשימו בארגז מצידו. כלומר שנגנז בצד הארון: ואמר ר' אלעזר. צנצנת המן דנגנז אתיא שמה שמה כתיב הכא ותן שמה מלא העומר מן וכתיב בארון ונועדתי לך שם וכתיב בצנצנת משמרת וכתיב במקלו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי: ואתיא דורות דורות. כתיב בצנצנת למשמרת לדורותיכם וכתיב בשמן המשחה זה לי לדורותיכם מלמד (שכולו) [שכולן] נגנזו: כמין נזר. משחו במצחו מאוזן לאוזן וערפו אחוריו כלומר סביב סביב כמין כי יווני ח כך מן המצח על גבי הראש עד העורף ג) ומפרש כמין כי: תני חדא כו' מאן דאמר תחלה בין ריסי עיניו מושח קסבר משיחה עדיפא שכן נתרבתה אצל כלי שרת. שלא מצינו בהן יציקה אלא משיחה: משום דוימשח אותו לקדשו. כבר: כשהוא מספר. מדבר עולות ויושבות לו בעיקרי זקנו. כדי שלא יפלו לארץ כשהוא מנענע פיו לדבר: ועל דבר זה היה משה דואג שהיה משה (אמר) [אומר] שמא מעלתי לפי שהזקן לא נצטוה למשוח והיה רואה בו ב' טיפין מן הראש ירדו לזקן: יצאה ב"ק כו'. שמא אני מעלתי שאני נהנה בריח שבזקני יצאה ב"ק כו': אי משיך נהוריה. עד שיכלה כל השמן שבכלי: נירבי תרנגולתא. על שם אותו עסקא: ד)ולאו מילתא היא. דדילמא לא חזי ואפילו הכי ליהדר לישלם ודילמא חלשא דעתיה ולא חזא ושמא כיון דקפיד וחליש דעתיה בחנם דילמא ליתרע מזליה: ורוביא. תלתן דכל אלו גדלין הן מהרה כלומר כן יגדלו נכסיו: גרסי. מתנו הברייתות והדר עולו כדי שתדעו לשאל ולהביא ראיה מהן: תימשך שמועתכון לאורך ימים: על קלקלי דמתא מחסיא תיבו שתדורו שם במקום חכמים: ולא אפדני. ולא בפלטין דפומבדיתא במקום עמי הארץ: טב גילדנא סריא למיכל מן כותחא דרמי כיפי. אע"ג שהוא חריף כ"כ שכשנופל על האבן מתבקעת מוטב ליכל גילדנא סריא לפי שהכותח מטמטם הלב: ואם הריח בה באותה שעושה לציבור פטור אלא שמעל: קול. של שיר: ומראה. אם זן עיניו מבית קדש הקדשים: וריח. של קטרת: תימרתו. עשנו הא קודם שעלה תימרתו יש בו מעילה: הוי תרומת הדשן שהיה תורם ממנו מלא קומצו ומניחו אצל המזבח זו היא מצותו ומועלין בו מי שמזיזו מאצל המזבח: הניחא לרבנן. דאמרי טעונין גניזה דאין מזיזין אותן הוו שני כתובין: פיטום הקטרת הצרי. שהוא

א) פי' דהל"א לא גרים אלא אמר לך רב יהודה רק דאמר רב יהודה וכו'. ורב יהודה בעצמו הביא ראיה מהכתוב ונראה דלזה כתב רש"י דס"ג אלא אמר ר"י וכו' ור"ל (לאפוקי) [לאסוקי] מגי' הל"א. ב) ע"כ שייך לדף ה ע"א ג) עי' מ"ש בערוך השלם ערך כי א' ד) ע"כ שייך לדף ה ע"ב

מסורת הש"ס

א) [מ"ק טז:], ב) [חגיגה ט: וש"נ], ג) לקמן ט., ד) חגיגה ט:, ה) ג"ז שם, ו) ב"ב קסו. [טהרות פ"ד מי"ג], ז) [פי' נשבע שבועה במקדש. ערוך וכן פי' רשב"ם בב"ב קסו.], ח) ע' בתוס' ב"ב קסו. ד"ה ה"ג גי' ר"ת דלא גרס ואין, ט) [לקמן י:], י) נ"ל זיבות, כ) רס"ק מ"ז וע"ש, ל) [ויקרא טו], מ) [ויקרא יב], נ) [פ"א ה"ג עיי"ש],

תורה אור השלם

1. וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן: ויקרא יב ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' הרי הוא אומר או לבת: (ב) שם משום דכתיב או לבת: (ג) שם במשנה עד שיהיו בדינרין לסוף נכנס: (ד) גמ' ת"ר ה' לידות ודאי ה' זיבות ספק או ה' זיבות ודאי: (ה) רש"י ד"ה בבלי נ"ל קודם ד"ה עייא: (ו) ד"ה הדר בעא. נ"ב משמע מפירוש רש"י הא דקאמר נחזור על הראשונות כו' רב הושעיא הוא דקא בעי מיניה תו מבר קפרא: (ז) ד"ה זב בעל שתי וכו' היתה הס"ד ואח"כ מ"ה בזב בעל ג' ראיות שזיבה ראשונה בת ג' היתה הילכך כיון דלא יצאת לשעה הראויה: (ח) ד"ה ה"ג בתוספתא וכו' ועכשיו אני מביאה תאמר על האחרונה וכו' על השאר ר"ע סבר וכו' לא פשעה הס"ד: (ט) ד"ה אם יש ודאי ביניהן בין הספק תאמר על הודאי: (י) ד"ה ועד דמייתי וכו' דאם הביא:

גליון הש"ס

גמ' אחת על הודאי ואחת על הספק. תמוה לי דהא באחד תסגי דאם הספק הם זבות פטורים באחד של הודאי. דיש עליה עשרה זיבות דסגי באחד. ועע"ג:

רבינו גרשום

נטף ולמה נקרא נטף שנוטף מעץ הקטב כדאמר רבן שמעון הצרי אינו אלא שרף מעצי הקטב: הצפורן. זו שחלת כדתרגמי' נטופא וטרופא: משקל כל אחד שבעים מנה: מור וקציעה. זהו קידה: שבולת נרד. בלע"ז שפיקו: הקושט שנים עשר. מנה: וקלופה. לא נתפרשה לנו מה בושם הוא: הללו יוצאין מכלל סמים ובשמים: בורית כרשינא. של אותו מקום וי"א כרשינא של חלב כר בן שנה: ויין קפריסין. שעושין מן אביונות מן צלף: כיפת הירדן. בושם שגדל על שפת הירדן וי"א רעי של דג והוא עמברא בלע"ז: אם חסר אחת מסממניה חייב מיתה. דכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש היינו ביאה ריקנית אל פני הכפרת אשר על הארן ולא ימות כי בענן כלומר כשהוא נכנס ומקטיר בהליכתו ומעלה ענן לא ימות הא אם חיסר כלום ימות: רשב"ג אומר. מפרש מאי צרי: ששפין בו. שמכבסין בו את הצפורן כדי שתהא נאה: שתהא עזה. כדי שיהא ריחה נודף: שאין מכניסין מי רגלים במקדש. בעזרה במקום עשייתו: מסייעא ליה לר' חנינא. כל מעשי עשייתה לא יהו אלא בקדש בעזרה: אי בהמה חיה ועוף הא תנא ליה באותה משנה בשקלים ויינות ושמנין נמי תנא ליה בהדיא:

גמ' תניא אמרו להן ב"ה לב"ש הרי הוא אומר (א) א] [1]לבת לרבות אור שמונים ואחד ר' הושעיא הוה שכיח קמיה דבר קפרא שבקיה ואתא קמיה דרבי חייא יומא חד פגע ביה ב]בעא מיניה זב שראה ג' ראיות בליל ח' מה ב"ה אומרים בדבר זה טעמייהו דב"ה במפלת בלילה משום ג] דכתיב (ב) לבת אבל זב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי או דלמא לא שנא א"ל בר קפרא ד] מה בבלי אומר בדבר זה אישתיק רבי הושעיא לא אמר כלום ה]א"ל בר קפרא צריכין לדברי [א]עייא נחזור על הראשונות הרי הוא אומר ו] לבת לרבות אור שמונים ואחד נימא כתנאי זב שראה ג' ראיות בליל ח' תני חדא [א]מביא ותניא אידך אינו מביא מאי לאו תנאי היא דהא דתניא מביא קסבר [ב]לילה אין מחוסר זמן ז] והדתני אין מביא קסבר לילה מחוסר זמן אמר רב ח] הונא בר אחא א"ר אלעזר הני תנאי סברי [ב]לילה מחוסר זמן והא דתניא מביא [ג]בזב בעל ב' ראיות והדתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות זב בעל ב' ראיות מאי למימרא הא קמ"ל דוקא ראה בליל ח' ט] אבל ביממא דז' לא קסבר י] כל ראייה שסותרת אין מביאה לידי קרבן אמר רבא אמאי אוקימתא להא דתניא אין מביא בזב בעל ג' ראיות ליתנייה גבי [ג]חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה לא פסיקא יא] [ד]דא"ר יוחנן ראה [ה]אחת בלילה וב' ביום מביא ב' בלילה ואחת ביום אין מביא אמר רב יוסף תדע דאחת בלילה וב' ביום מביא דהא ראייה ראשונה יב] שכבת זרע בעלמא ואילו חזי תרתין אחרנייתא מצטרפי להו אמר רב ששת בריה דרב אידי מידי איריא ראייה ראשונה של זב חזייה בזמן חיובא אחת בלילה יג] כיון דלאו בזמן חיובא חזייה אי לאו דאשמעינן רבי יוחנן דמצטרף ה"א לא תצטרף ומי א"ר יוחנן לילה מחוסר זמן [ו]והאמר חזקיה [ה]נטמא ביום מביא בלילה אין מביא ור' יוחנן אמר אפי' בלילה מביא כי קא"ר יוחנן ב' בלילה ואחת ביום אין מביא לדברי האומר יד] מחוסר זמן לדברי האומר פשיטא ראה אחת בלילה וב' ביום איצטריכא ליה מהו דתימא כיון דלאו בזמן חיובא קחזי ליה לא תצטרף קמ"ל:

מתני' [ז]האשה שיש עליה ספק ה' לידות וספק ה' זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה ה' זיבות ודאות וה' לידות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה מעשה שעמדו קינין בירושלים בדינר זהב טו] אמר רבן שמעון בן גמליאל [ז]המעון הזה לא אלין הלילה עד (ג) שיהיה בדינרין טז] בסוף נכנס לב"ד ולמד האשה שיש עליה ה' לידות ודאות ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים [ח]ואין השאר עליה חובה [ט]ועמדו קינין יז] ביום ההוא ברבעתים:

גמ' ת"ר יח] ה' [י]לידות ודאי ה' זיבות ספק או ה' (ד) לידות ודאי וה' לידות ספק מביאה ב' קינין [כ]אחת על הודאי ואחת על הספק של ודאי נאכלת והשאר עליה חובה של ספק אין נאכלת ואין השאר עליה חובה ר' יוחנן בן נורי אומר יט] על ודאי תאמר על האחרונה ותפטר של ספק אם יש ודאי ביניהן תאמר על הודאי ותפטר ואם לאו תאמר על אחד מהן ותפטר כ] ר"ע אומר בין על הודאי בין על הספק תאמר על אחת מהן ותפטר א"ל רב נחמן בר יצחק לרב פפא אימא לך משמיה דרבא הני תנאי במאי פליגי דר' יוחנן בן נורי מדמי להון לחטאת דמאן דחייב ה' חטאות עד דמייתי כולהון וסוף מכפר ליה ה"נ ל"ש כא] ור"ע מדמי להון לטבילין דמאן דמחייב ה' טבילות כיון דטביל חדא זימנא איטהר ה"נ ל"ש כב] א"ל רב פפא אי ס"ד ר' יוחנן בן נורי לחטאת מדמי כג] להן אמאי של ספק תאמר על אחת מהן ותפטר אילו מאן דמחייב

גמ' שבקיה. ר' אושעיא לבר קפרא: **בעא מיניה.** רבי אושעיא לבר קפרא: **בליל ח'.** לזיבה ראשונה ולמחר היה ראוי לקרבן: **מה ב"ה כו'.** מי מייתי ב' קרבנות אי לא: (ה) **עייא.** ר' חייא ובלשון גנאי קאמר ליה: (ו) ס) **(הדר בעא מיניה ר' אושעיא מבר קפרא): בבלי.** רבי חייא עלה מבבל כדאמרי' התם (סוכה דף כ.) בתחלה נשתכחה תורה מישראל עלה הלל הבבלי ויסדה וחזרה ונשתכחה עלו בני הגולה ויסדוה ומאן נינהו יהודה וחזקיה בני רבי חייא: **נחזור על הראשונות.** כמו אמר מר. לעיל הרי הוא אומר כו' ומיבעיא לר' אושעיא טעמייהו דב"ה משום או לבת או משום דסברי לילה אינו מחוסר זמן: **והא דתניא אינו מביא קרבן** כד] **[קסבר] לילה מחוסר זמן.** וטעמייהו דב"ה משום או לבת: **זב בעל שתי ראיות.** שזיבה ראשונה בת שתי ראיות היתה: כה] (ז) **בת ג'.** הלכך כיון דלא יצאת שעה הראויה לקרבן כולה חדא זיבה אריכתא היא: **ליתנייה.** בפ' שני (לקמן דף ט.) גבי ה' מביאין קרבן אחד כו' כי היכי דקתני נזיר שנטמא טומאות הרבה: **לא פסיקא ליה.** כיון דזמנין דאראיות דלילה נמי מיחייב כגון ראה אחת בליל ח' ושתים ביום המחרת: **שכבת זרע בעלמא הוא.** דאין לה אלא טומאת ערב בעלמא כדתניא זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע ל) זב בראיה ראשונה הקישו לבעל קרי במס' נדה (דף לה.) ואמרו נמי במגילה (דף ח.) שתים לטומאה וג' אף לקרבן אבל חדא ראיה אין לה אלא טומאת ערב: **ומי א"ר יוחנן כו'.** דקאמר ב' בלילה ואחת ביום כו': **נטמא.** נזיר ביום ח' שראוי לקרבן מביא ב' קרבנות: **בליל.** ח' אינו מביא דלענין קרבן טומאה אריכתא היא דלילה מחוסר זמן: **מתני'** ספק זיבה כגון כו] [טועה] שראתה ג' ימים ואינה יודעת אם בימי נדותה אם בימי זיבה מביאה קרבן ואינו נאכל: ספק לידה כגון שהפילה ואין ידוע מה: **האשה שיש עליה ה' ספקות של לידה או ה' של ספק זיבה מביאה קרבן אחד.** חטאת העוף הבאה על הספק: **ואוכלת בזבחים.** שהרי הקרבן הזה לטהרה בא והרי הוא כטבילה אם נטמאת האשה כמה טומאות טבילה אחת עולה לכולן אף קרבן זה כן: **ואין השאר עליה חובה.** לא הצריכוה חכמים להביאן שאף האחת בקושי התירו להקריבה ספק מליקת חולין למזבח שאם לא כן אין לה תקנה ליטהר בקדשים: **ה' לידות ודאות או ה' זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים.** כמו שפירשתי: **והשאר עליה חובה.** כדאמרינן לקמן בפ' שני (ד' ט:) יכול תביא על הלידה שלפני מלאת ועל הלידה שלאחר מלאת קרבן אחד לשניהם ת"ל זאת מ): **קינין.** שני קינין ד' תורין: **בדינרי זהב.** בשני זהובין קן לדינר זהב: **המעון הזה.** שבועה: **נכנס לב"ד ולמוד כו'.** אע"פ שהיקל על דברי תורה עת לעשות לה' הוא שאלמלי לא ימצאו יחדלו מלהביא אפילו אחד ויאכלו בקדשים בטומאת הגוף: **קינין ברבעתים.** ב' קינין בשני רביעי דינר כסף. ל"א רבעתים לשון חצי הוא: **גמ'** ה"ג בתוספתא י) **ה' לידות ודאי וה' לידות ספק כו' ר' יוחנן בן נורי אומר על הודאי.** חיישינן לפשיעה דאי אמרת תביא על אחת מהן שמא יש אשה שתלד לידה אחת ודאית ואינה רוצה להביא קרבן שתאמר והלא אשתקד היו עלי ה' לידות ודאות ולא הבאתי קרבן על ד' מהן ועכשיו אני מביאה (ח) ור"ע סבר כיון דלא כז] אכלה אשתקד בלא שום קרבן לא פשעה: **תאמר על האחרונה.** אני מביאה ותפטר על השאר. ר"ע אומר תאמר על אחת מהן ואינה צריכה לומר על האחרונה כח] ותפטר על השאר: **ועל הודאי תאמר על האחרונה ותפטר.** עכשיו מחיוב שאר קרבנות ואוכלת בזבחים היום ולמחר תקריב שאר קרבנות: **אם יש ודאי ביניהן.** (ט) כט] ממין הספק דאמר על הודאי כדי שתיעשה ודאי ותהא נאכלת ותפטר לגמרי כדפרישית במתני' דבקושי התירו להקריב ספק: **על אחת מהן.** ואפילו על הראשונה: **בין ודאי כו'.** אינה צריכה לומר על האחרונה אני מביאה: בדר"ע ל"ג **ותפטר: ועד דמייתי כולהון.** לא מכפרת (י) אם הביא חטאת ראשונה עדיין חטאים האחרים עומדין אף כאן אם הביאה על הראשונות עדיין טומאה האחרונה במקומה ולא טהרה לאכול בקדשים לפיכך תאמר על האחרונה וטהרה והראשונות תביא לאחר זמן: **מאן דמחייב ה' טבילות.** אפי' אמר על הראשונה אני טובל טהר מכל טומאה:

תוספות ליתני גבי חמשה מביאין. תימה היכי ליתני בהדייהו והא ס"ל להאי תנא לילה מחוסר זמן וה"ל כולה זיבה אריכתא ומשום האי טעמא אמרינן לקמן נזיר שנטמא טומאות הרבה דלא מיתוקמא כרבי דאמר נזירות טהרה לא חיילא עד יום ח' וכגון שנטמא בליל ח' דאי לילה מחוסר זמן כולה חדא טומאה אריכתא היא. ואומר רבי דלא דמי זב הרואה בליל ח' לנזיר שנטמא בליל ח' דזב שטהר ז' נקיים נטהר מיד ושוב כשראה בליל ח' ה"ל זיבה אחרת אבל נזיר נזירות טהרה לא חיילא עד למחר ולילה הוי מחוסר זמן כולה טומאה אריכתא היא שהרי עדיין לא נטהר מטומאה ראשונה: **נכנס** לב"ד ולימד. נראה שלא היקל על ד"ת אלא לטבילות מדמי לה לגמרי דהאי מחוייב ה' טבילות כיון דטבל ליה חדא אין צריך לטבול עוד: **רבי** יוחנן בן נורי מדמי ליה לחטאת. תימה א"כ מאי חילק בין ראשונה לאחרונה ואדרבה תצטרך להביא כולן ולא תיסגי לה בקן א':

עין משפט נר מצוה

פז א ב מיי' פ"ג מהל' מחוסרי כפרה הל"ד:
ג [מיי' שם]:
פח ד מיי' שם הלכה ה:
פט ה מיי' פ"ו מהלכות נזירות הל' טו ע"ש:
צ ו ז מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"י:

מוסף רש"י

עייא. כך כינה שמו של ר' חייא, לשון גנאי (מו"ק טז:). **לילה אין מחוסר זמן.** אין חסרון זמן במי שהגיע לילו להקריב קרבנותיו מחר, הלכך מחוייב הוא להביא אלא שהלילה מעכבו מלהביא (חגיגה ט:) דהלילה הולך אחר היום (מנחות ק. והכוונה אחר היום שלאחריו). **ראה אחת בלילה ושתים ביום.** זב שספר שבעה נקיים כמשפטו וטבל והעריב שמשו וחזר וראה אחת בלילה ושתים למחר, **מביא.** קרבן על טומאה שניה זו לבד מן הקרבן שיביא על הראשונה, ויביא שני קרבנות כשיטהר, הואיל ולא ראה השניה עד שיצא לשעה שהיא ראויה להביא קרבן, יש לו תשלומין, ואף על השניה יביא, אע"פ שתחילתה בתוך זמן קרבן הראשונה לא אמרינן חדא טומאה היא (חגיגה ט:). **נטמא ביום מביא.** תנן (לקמן ט.) נזיר מביא קרבן אחד על טומאות הרבה, ואמר חזקיה נטמא ביום ח' שהוא ראוי להביא קרבנות ולהתחיל מנין נזירותיו וימים שמנה קודם טומאה בטלין, כמו שנאמר וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני וגו' והזיר לה' את ימי נזרו וגו' והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו, **מביא.** קרבן על הטומאה השנית, שכבר נתחייב בקרבן הטומאה והתחילה שניה והרי זו טומאה אחרת, אבל נטמא בליל שמיני אינו מביא אלא קרבן אחד, דכיון דלא יצא מטומאה הראשונה לשעה שהיא ראויה להביא עליה קרבן, לא נתחייב בקרבן הראשון ואין לו תשלומין (חגיגה ט.). **אפילו בלילה מביא.** הואיל וטבל לטומאתו ראשונה והעריב שמשו נתחייב בקרבן ואע"פ שאין לילה ראוי לקרבן (שם). **ספק ה' לידות.** חמש פעמים הפילה ספק רוח ספק ולד (רשב"ם ב"ב קסו.). **וספק ה' זיבות.** כגון מקולקלת למניינה וראתה חמשה חדשים שלשה ימים רצופים בכל חדש, ספק בימי נדה ספק בתוך י"א יום שבין נדה לנדה שהם ימי זיבה וחייבת בקרבן (שם). **מביאה קרבן אחד.** ליטהר מטומאתה, תור לעולה ותור לחטאת ואינו נאכל, דחטאת העוף בא על הספק ואינו נאכל, כדנפקא לן ממתני' דר' יוסי בר' חנינא במס' נזיר (כט. ב"ב שם). **ואין השאר עליה חובה.** שבקושי התירו להביא חטאת העוף על הספק כדי לטהרה מספק טומאתה, משום דהביא חטאת חולין לעזרה וכיון דמיטהרא בקרבן אחד כדאמרינן (לקמן) דומיא דאשה טמאה דמיחייבא חמש טבילות ובטבילה אחת מטוהרת, תו לא מייתי חטאת מספק להביאו לבית הפסול (ב"ב שם). **והשאר עליה חובה.** וכגון דילדה לאחר מלאת, אבל על הלידה שבתוך מלאת נפטרת בקרבן אחד על שניהם, ומזאת תורת היולדת נפקא לן בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (לקמן ט: רשב"ם ב"ב שם). **המעון הזה.** בבית המקדש נשבע (שם). **עד שיהיה בדינרין.** של כסף, כלומר שיהא בזול (שם). **ברבעתים.** קן ברובע דינר (לקמן י:).

הדרן עלך שלשים ושש

שיטה מקובצת

א] אומר או לבת לרבות אור שמונים ואחד והא דקאמר במתני' מ"ש אור פ"א מיום פ"א לדברי ב"ש קאמר. תוס': ב] ביה בבר קפרא בעא: ג] משום. ס"א דלילה לאו מחוסר זמן הוא זב נמי מיחייב דלילה לאו מחוסר זמן הוא או דילמא טעמייהו דב"ה בהמפלת משום דכתיב או לבת. התם הוא דמחייב דמייתרו קראי אבל הכא בזב שראה ג' ראיות בליל ח' פטרי דלא מייתרי קראי א"ל בר קפרא מה: ד] קפרא מה עייא אומר בדבר זה לא אמר ליה רבי אושעיא כלום הדר רבי אושעיא בעיא מיניה מילתא אחריתי א"ל בר קפרא מה: ה] עי' בחדושין: ו] אומר או לבת: ז] זמן והא דתניא: ח] רב אחא בר הונא: ט] י] עי' בחדושין: יא] פסיקא ליה דא"ר: יב] ראשונה של זב שכבת זרע בעלמא הוא ואילו: יג] בלילה ושתים ביום כיון: יד] האומר לילה מחוסר זמן כו' פשיטא שתים בלילה ואחת ביום מביא שתים בלילה ושתים ביום איצטריכא ליה מהו: טו] עי' בחדושין: טז] בדינרין כסף נכנס על אות ו' נרשם קו: יז] קינין בו ביום (תיבת ההוא נמחק) ברבעתים פי' שני קינין בשני רבעין קן ברובע דינר כסף דאמרי' לקמן גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו והא דאמרינן לקמן פרידה אחת י"ל היינו בדיעבד. תוס': יח] חמש לידות כו' חמש זיבות פי' דתרווייהו לא מפטרי בקרבן אחד. תוס' גליון חמש לידות ודאות וחמש זיבות בספק מביאה שני קינין אחד על הודאות ואחד על הספק וקרבן של ודאי לידה אינו פוטר של ספק זיבה כדאיתא לקמן בפ' ד' מחוסרי כפרה עכ"ל הרא"ש. ה' זיבות ודאי וה' זיבות תיבת לידות נמחק: יט] כ] כא] עי' בחדושין: כב] א"ל רב פפא אי ס"ד ר"י כו' אמאי של ספק כו' כמו כן מצי למיפרך מאחרי דמדמה להו לחטאת ודאי תאמר כו' והלא לא מכפר עד שתביא אלא פריך שפיר מסיפא. תוס': כג] מדמי להון אמאי: כד] קרבן קסבר לילה: כה] מה"ד בזב בעל שלש שזיבה ראשונה היתה בת: כו] כגון טועה שראתה: כז] דלא נפטרה אשתקד תיבת אכלה ל"ש: כח] האחרונה אני מביא ותפטר: כט] ביניהן שיש ד' זיבות ממין הספק תאמר על אות ד' נמחק:

אלא לאו קטרת. ומדקאמר נכסיו והיה בהן קטרת עשאה בחול דאי נעשית בקדש דציבור הויא אלמא עשייתה בחול: אמ"ר הושעיא. לא בקטרת דציבור קא מיירי דמעשיה בקדש (ומאי) [ואמאי] קרי לה נכסיו דבאותה הניתנת לאומנין בשכרן שעושין מלאכה בבדק הבית מיירי: כדתניא מותר הקטורת. היינו מותר הקטרת מה שמשתייר מאותן שלשת מנין יתירין אחר שנטל מהן מלא חפניו ביום הכפורים כדאמר לקמן: מה היו עושין בה היו מפרישין הימנו שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין. דהכי אמר שמואל במסכ' מעילה [ד' יד ע"א] בונין בחול ואח"כ מקדישין. כלומר היו קונין האומנין משלהן צורכי הבנין ומתקנין אותו וכשהיה מתוקן היו הגזברים נוטלין מעות הקדש כשיעור שנתנו האומנין ומחללן קדושתו על הבנין והיה הבנין קודש והמעות של הקדש יצאו לחולין ואח"כ מביאין מותר הקטרת כשיעור אותן מעות דמי האומנין ומחללין הקטרת על אותן מעות שהיו של הקדש וחזרו הן בקדושתן והקטרת יצאת לחולין: ונותנין אותה לאומנין בשכרן. אותן מעות היו נותנין לבית גרמי ובית אבטינס בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה קטרת מן האומנין מתרומה חדשה מדמי הלשכה ומערבין אותה עם הקטרת חדשה והויא כולה חדשה הואיל ומתרומה חדשה נקנית ואם הקדיש האומן נכסיו בשעה עד שהיה הקטרת בידו באותה קטורת מיירי דמעשיה היו בקדש ולא קשיא: מתקיף לה רב יוסף. מי מצית אמרת דבההוא מיירי והא בכולהון מותרות דקרבנות בין דיין בין בהמה תני רב יהודה חוזרין ולוקחין אותן מן האומנין מתרומה חדשה והיו ראויין לקרבנות וכאן בהמקדיש נכסיו ואוקמינן בקטרת ולא תני בה חוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה דהא לא קתני הכא אלא ינתנו לאומנין בשכרן ולא קתני חוזרין ולוקחין ומדלא קתני חוזר ולוקח ש"מ והיה בהן קטרת דקתני בקטרת דחול קתני אלמא מעשיה בחול וקשיא לר' יוסי בר' חנינא: אלא אמר רב יוסף. תריץ הכי. והיה בהן דברים הראויין לקטרת עצמה מיירי אלא והיה בהן אחד מן סמנין הראויין לקטרת ינתנו לאומנין: שס"ח מנה. שכך עולה חשבון המנין של אחד עשר סמנין קטרת: שיעור מלא חפניו היו קרוב לפרס: אחד לע"ב שנה. כל סוף ע"ב שנה היו מפטמין את הקטורת אותה שנה לחצאין חצי חשבון המנים שאמרנו ולמה כן לפי שמותר הקטרת שני מנין וחצי של ע' שנה עולה חשבונן לק"פ מנין וחצי הקטרת עולה קפ"ד מנין ואותן ד' מנין שלא מצינו בחשבון המותרות גדלין הן מן אותן משהו שנשתייר מן הפרס על מלא חופניו: ט"א מפי' ר' יצחק זצ"ל האי דקתני מפטמין אותו לחצאין לאו דווקא לחצאין קאמר דהא איבעי ליה לעשות לו שמונה מנים יותר על החצי שהרי חשבון המותרות אינו עולה אלא לק"פ דקסבר מלא חפניו הוה פרס מכוון וכיון שהוא קרוב לחצי תנא לחצאין: א)לפיכך יחיד שפיטם. את הקטרת לחצאין כדי להריח בו חייב שהרי מצינו פיטום לחצאין במקדש אבל פיטום שליש ורביע לא שמעתי שיהא במקדש: וחכ"א בכל יום היה מתקן במתכונתה. כלומר שלא היה מפטם של כל השנה כולה ביחד אלא בכל יום היה מתקן לצורך שעור היום ומכניס: כל אשר תעשה. הוא דמיחייב אם עשה כמוה להריח ואיפשר דמפטם מנה של יום פרס שחרית ופרס ערבית: פעמיים בשנה. כדי לחדש ריחה: בימות החמה בזורה. מפזר שלא תתעפש מן החום: שלא תפיג ריחה. מן הקור: אומר. הגיזבר הדק היטב כל שעה ששוחק מפני שהדבור יפה לבשמים בשעת שחיקה ודבור רע ליין בשעה שמקלח כדתנן במנחות זרק הגיר הקיש בקנה כלומר לעשות לו סימן שיסתום: וסמים אחריני. דכתיב חמשה כהני דלעיל: ומאי דוחקא למילף הכי שינוי דחיקי לילף להו בכלל ופרט ואימא סמים כלל כו': דבר שקוטר. שמתמר עשנו למעלה אף כל דבר שקוטר ועולה וריחו נודף ומהכא מירבי הנך אחריני דלא כתיבי בהנך הוו דבר שקוטר ועולה ולא אחריני דאין לך שקוטר

א) שייך לדף ו ע"ב